Omistajaohjaus

Kunnanhallitus 26.10.2026 § 148
331/00.02.01/2026

Valmistelija kunnanjohtaja Marjut Ahokas, marjut.ahokas@ilomantsi.fi

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy hanke nimeltään ”Matkailu- ja luontohanke Palokin koskien patojen purku”. Palokin koskien padon purkamisen ja koskien ennallistamisen tavoite on elvyttää uhanalaisia vaelluskalakantoja. Palokin vesivoimalaitoksen omistaa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy.

Ilomantsin kunta on osakas Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:ssä 3,2 %:n omistusosuudella ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:ssä 6,7 %:n omistuksella. Kunta käyttää omistajavaltaansa omistusosuuksiensa mukaisessa suhteessa yhtiökokouksissa.

Valtioneuvoston kanslian esittämässä Palokin vesivoimalaitoksen kaupassa olisi kyse liiketoimintakaupasta, jossa Palokin vesivoimalaitos vaihtaisi omistajaa. Palokin mahdollisessa kaupassa päätöksentekovalta on osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallituksella. Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallitus puolestaan päättää siitä, mikä on Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n näkemys Palokin vesivoimalaitokseen Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n suurimpana omistajana.

Sekä Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n että Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallitukset tekevät päätöksensä itsenäisesti osakeyhtiölain, yhtiöjärjestysten sekä yhtiöiden edun mukaisesti. Ilomantsin kunta yksittäisenä osakkeenomistajana ei voi, eivätkä kaikki osakkeenomistajat yhdessäkään voi, tehdä yhtiöiden hallitusten toimivaltaan kuuluvia päätöksiä. Kunta voi ainoastaan esittää oman näkemyksensä ja suosituksensa siitä, miten kunnan käsityksen mukaan hallitusten olisi perusteltua toimia ottaen huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat.

Valtioneuvoston kanslia on jättänyt 16.6.2026 päivitetyn tarjouksen Palokin vesivoimalaitoksen lunastamiseksi. Tarjous on toimitettu sekä Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:lle että osakkeenomistajille. Tarjouksen sisällön pääkohdat ovat (suorat lainaukset valtion tarjouksesta):

Valtion tarjous: Tytäryhtiömalli

- Vähimmäislunastushinta 40 milj. € (velaton arvo). Selvitysvaiheen jälkeen 2–3 puolueettoman pankkiiriliikkeen arvonmääritys perustuen vesivoimalan käypään arvoon (lunastushinta aina vähintään 40 milj. € arvonmäärityksestä riippumatta).
- Valtio maksaa heti kaupanteon yhteydessä 10 milj. € ennakkomaksun. Loput vähintään 30 milj. € valtio maksaa selvitysvaiheen päätyttyä.
- Yhtiöittämisen yhteydessä valtio saa 10 % omistusosuuden sekä hallituspaikan tytäryhtiöstä.
- PKS omistaa ja ajaa vesilaitoksen tuotantoa normaalisti selvitysvaiheen ajan. Selvitysvaiheen voitonjako tytäryhtiön omistusosuuksien suhteessa.
- Malli olisi PKS:lle todennäköisesti verotehokas (käyttöomaisuusosakkeiden myynti).

- Mikäli purku ei olisi toteutettavissa, PKS:lle jää 3 milj. € korvaus ennakkomaksusta.

Valtion vaihtoehtoinen tarjous: Suora kauppa

- Lunastushinta 30 milj. € edellyttäen, että kauppa toteutetaan vuoden 2026 aikana.
- Tarjoaa PKS:lle nopean ratkaisun.
- Valtio tarjoaa vesivoimalaa vuokrattavaksi selvitysvaiheen ajaksi.
- Mallissa PKS joutuisi maksamaan myyntivoitosta veron.
- Mikäli purku ei olisi toteuttavissa, voimalaitos saattaa tulla myyntiin.

Ilomantsin kunnan edustajat ovat osallistuneet järjestettyihin Palokki-tilaisuuksiin. Kunta on perehtynyt Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n ja useiden ulkopuolisten asiantuntijoiden arvioihin Palokin arvonmäärityksestä, Palokin merkitykseen Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n tuloksentekokyvylle ja osingoille, energiamarkkinoista, sähkönhinnan kehityksestä, vesivoiman tulevaisuudesta, huoltovarmuudesta, kalatalousveloitteista ja uhanalaisten vaelluskalakantojen ekologisesta tilanteesta.

Ilomantsin kunnanvaltuuston 6.10.2025 §:ssä 57 hyväksymä hallintosääntö määrittelee kuntakonsernin ohjauksen, konsernijohdon sekä konsernijohdon tehtävät ja toimivallan jakamisen. Kunnanhallituksen 26.11.2018 §:ssä 45 hyväksymä konserniohje puolestaan määrittelee konserniohjauksen periaatteet, toimintatavat ja vastuut. Kunnanhallitus antaa omistajaohjausta yhtiöille, joiden osakkeita kunta omistaa. Palokin vesivoimalaitoksen asiassa kunnanhallitus osoittaa omistajaohjauksensa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallituksille Valtioneuvoston kanslian Palokin vesivoimalaitoksesta tekemän tarjouksen käsittelyyn.

Esittelijä

kunnanjohtaja Ahokas Marjut

Päätösehdotus

Kunnanhallitus kävi omistajaohjauskeskustelun Valtioneuvoston kanslian tekemästä tarjouksesta Palokin vesivoimalaitoksen lunastamiseksi ja päätti todeta omistajaohjauksenaan Ilomantsin kunnan luottavan Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallitusten kykyyn punnita Valtioneuvoston kanslian tekemät tarjoukset Palokin voimalaitoksesta ottaen huomioon tehdyt arvonmääritykset, Palokin merkityksen Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n tuloksentekokyvylle ja osingoille, kalatalousvelvoitteille, uhanalaisten vaelluskalojen kantojen elvyttämiselle sekä luontomatkailuarvoille, ja tältä pohjalta tehdä päätöksensä asiassa.

Päätös

Hyväksyttiin.

Hannu Urjanheimo poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi. Peruste: Pohjois-Karjalan Energiaholdingin hallintoneuvoston jäsen.

Toimenpiteitä varten ja tiedoksi

1. Pohjois-Karjalan Sähkö Oy
2. Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy